

ОСТАННІ НОВИНИ

- 07:06 22:07 **Стеререно заване про інформатку з боку бізнесмена, який фігурує у справі щодо розкату туб мли**
- 07:08 22:01 **Що означає посприяти в ресторани безпечно: ці поради варто взяти до уваги**
- 07:06 22:14 **«Це була мистева кімната»: друзя Дженифер Лопес розповіли правду про її стосунки з Бреттом Голдштейном**
- 07:06 22:18 **Посидню Данія — Україна не дотрала через лихо з Ейріконом: відеосвітліди матчу**
- 07:06 21:02 **Збірна «Земляки» в Україні: істукими, кривомишчя і не згортиаються: поновий секрет від професійних тренерів**
- 07:06 22:04 **Був командиром десантно-штурмового відділення на передовій загинув**

«Щоб бачили ціну своїй байдужості»: німецьких військовополонених і активістів змусили відстати з ям тіла закатованих в'язнів концтабору й поховати

Лариса КРУПІНА, «ФАКТИ»

Наприкінці Другої світової війни гітлерівській Німеччині катастрофічно бракувало пального для танків і літаків, і нацисти гарячково шукали вихід. У Швабських Альпах геологи знайшли достатні запаси сланцевої Posidonia, ірландського родовища на синтетичне паливо. Терміново почали розробку сланцевої нафти. Так виник проєкт «Операція «Пустеля» (Unternehmen Wüste).

Це було кодовою назвою промислового комплексу з десяти заводів, які стали зводити з вересня 1944 року в німецькій землі Баден-Вюртемберг, урядової залізничної лінії Тюбінген — Баллінген — Ротвайль. Воскресні загоми обкопані нацистської партії (СС) і особисто Герман Герінг брали участь у проєкті. На будівництво дали два-чотири місяці. Крім хіміків, техніків, інженерів і будівельників, на кожному будмайданчику: на околицях тихих патріархальних містечок з тисячолітньою історією, унікальною природою та архітектурою, які надихали художників і поетів, стали швидко організовувати новенькі концтабори. А що? Одні іншому не заважає.

«В гестапівській тюрмі Neue Bremm жертву вибирали довільно й топили у ставку»

До одного з таких таборів масштабного паливного проєкту «Операція «Пустеля» і потрапив Василь Володько з села Широка Долина Полтавської області. В Червоно армію дрібногоного (160 см зросту) Василя не взяли, а вважували не вступити. І 17-річний хлопець разом з іншими комсомольцями став підлітно розклеювати антифашистські листівки та плакати на території окупованої з жовтня 1941 року Полтавщини. Його затримали та відправили на примусові роботи до Німеччини, на вугільні шахти в Саарбрюккен.

У травні 1944 року Вася утік з робочого табору. Його схопили й кинули в одну з найлюкших в'язниць Neue Bremm, в тієї самій землі Саарланд. Це була «розширена поліцейська тюрма» для чоловіків і жінок, де «відбували покарання» борці з нацизмом, французькі брацці, громадяни Радянського Союзу та Польщі, яких пригнали на примусові роботи, військовополонених в різних країнах.

— Мене помістили в «стоячий бункер» розміром 50 см x 60 см і висотою два метри, — згадує Василь Володько. — Ні їжі, ні води, ні повітря, ні туалету. Випорожнювалися піо себе. Багато хто божеволів. І навіть якщо ти не помираєш у «стоячому бункері», дали в тебе був шанс зробити це біля табірною ставка-резервуара для засиння пожежі.

У червні 1943 року Василя Володька вивезли на примусові роботи до Німеччини

Улюбленою розвагою гітлерівців було годинами ганяти в'язнів навколо ставка, навіснвши на них миски з цеглою, змушуючи стрибати «по-жаб'ячому». Тих, хто падав, били шлангами або кийками та вполювали чобітьми в бачнику ламаючи хребці. Хтось з ув'язнених помирати. Якщо всі залишалися живі, жертву обирали довільно й топили у ставку. Якщо нещасний в останній відчайдушній спробі виправз з води, його били дерев'яною жердиною по голові.

Читайте також: У росії виявили табір, де полонених українців «перевиховувать» тортурами

2004 року у своїй доповіді керівник Державного центру політичної просвіти землі Саар докгор Вурхад Йеллонек писав:

«78-річний українець Василь Володько, колишній бранець, котрий пережив ці трагічні події, за словами репортера, який вшадково його зустрів на території табору (жертв нацизму заарештували до Німеччини на меморіальні заходи. — Авт.), не міг приспати ні ідвільні на нішому боці вулиці, ні бжування жіночого табору, але коли він дійшов до Löschesch (ставка для засиння воєни), то присів навпочіпки, хреснив руки за головою та зробив кілька стрибків уперед. За якісь миті він здавав прізвисько своєю мучителя...»

«Коли в концтаборі когось страчували, усіх нас виганяли з бараків дивитися на агонію повшених»

Гестапівська в'язниця Neue Bremm, де українцєв багато років по тому вразив своєю розповіддю німецького репортера, була другим місцем його ув'язнення після робочого табору в Саарланді. Третім став штрафний табір Нацвайлер-Штрутгоф, за 50 кілометрів від Страубурга. Це був єдиний на території Франції нацистський концентраційний табір, найіахідній з таборів Трьох Рейху.

— У Нацвайлері стояли дві ішбеніці. Коли когось страчували, всіх нас виганяли з бараків і ми мали дивитися на агонію повшених, і засвоювати урок, що з нами теж так буде, якщо щось зробимо не те, — згадує колишній в'язень.

Щоб будівництво паливних заводів для проєкту «Операція «Пустеля» і робота на них йшла швидше, у Німеччині, на землі Баден-Вюртемберг, побудували філії Нацвайлера: Шомберг, Шорцінген, Даутмерген, Цепфенхан та інші, загальною сім таборів.

— Якщо ми бетонували майданчик, щоб встановлювати обладнання для виробництва ракет «Фау», — розповідає Василь Павлович журналістам. — Робота по коліно у воді. Ногои опухли. Відкривали рани. Два тижні вліжжався в ревір, прищипи для непрацездатних, і практично потопельника в останню мить висмикували з води й кляли поміж двох ув'язнених жінок, які, за задумом «експериментаторів», мали своїми тілами відірвати труп. Оживє чи ні?

Одного разу вловив енергитомів і його з Нацвайлера відправили працювати на кухню у філію — концтабір Шомберг. Лець одужав — знову повернули на фабрику з виробництва пального.

Перші шість місяців концтабором Шомберг командував Йозеф С'юз на прізвисько Зак-Зак — через його зросту уричавши мовити. В'язні Зак-Зак називав «чужими шидками на здоров'я тих німецького народу». І ставив до них відповідно. Від голоду, холоду, хвороб і терору в таборі загинуло понад 300 ув'язнених, точну кількість з'ясувати сьогодні неможливо. Решта таборів «Пустеля» були антропи не кращими. Пізніше націонал-соціалісти визнали проєкт «Операція «Пустеля» неефективним і нерентабельним. Загублені життя ув'язнених втратами не вважалися.

З табору Шомберг у жовтні 1944 року виснаженого, хворого Василя Володька відправили в Дахау.

Це був найстарший концтабір нацистської Німеччини, який розпочав безперервну роботу з 1933 року, і де з 200 000 в'язнів загинули 41,5 тисячі осіб. Кажуть, на виборах 1933 року майже все населення Дахау, містечка неподалік від Мюнхена, проголосувало проти Гітлера. Фюрер затімавав злість і, пришовши до влади, віддав наказ побудувати поруч із містом табір смертн так, щоб жителі постійно відчували запах спалених тіл і бачили дим крематорію.

— У Дахау люди не витримували тортур, — згадує Василь Павлович. — Кидалися на дріт піо струмом, вшались в бараках. Це вважалося не так страшно, як медичні експерименти. Наприклад, людину занурювали у крижану ванну, не даючи їй випливити, і практично потопельника в останню мить висмикували з води й кляли поміж двох ув'язнених жінок, які, за задумом «експериментаторів», мали своїми тілами відірвати труп. Оживє чи ні?

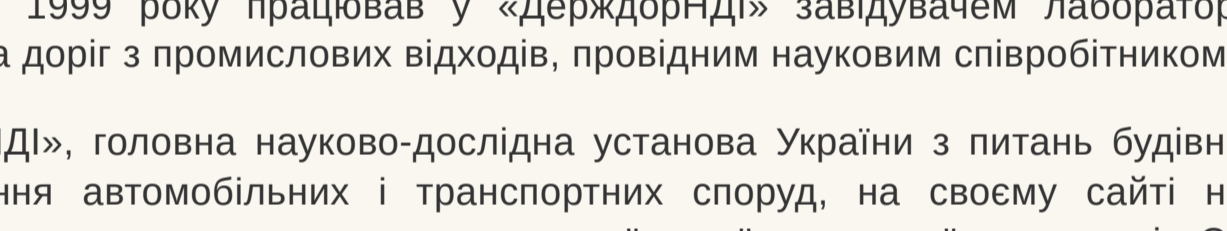
«У Дахау в бараку, розрахованому на 500 місць, жили 2000 осіб»

— У Дахау мене визнали непридатним до роботи, — згадує український бранець. — Відправили в карантинний блок окупувати своєї черги в крематорій. Але почалася епідемія тифу. Черга рухалася повільно: треба було спочатку спалити померлих від тифу. Так допоянули до кінця квітня 1945 року. Смертникам послаблення не було: підйом о п'ятій ранку, шуквання, переклик. У бараку, розрахованому на 500 місць, мешкали 2000 осіб.

Наприкінці війни гітлерівці, намагаючись приховати сліди своїх злочинів, за три дні до визволення табору військами союзників, 26 квітня 1945 року, погнали в'язнів Дахау на «Марш смерті», переміщаючи їх до таборів усередині Німеччини. 7000 людей, на останньому підйку, рухалися на південь, до озера Тегернзєе. Пройти треба було 80 кілометрів.

— Нас вели піо охороню з собаками, — розповідає Василь Павлович журналістам. — Сім місяць свята, народилися донька. Бував дороти по всьому Радянському Союзу, захистив дисертацію. Запатентував 15 винаходів і 30 наукових праць. Став автором книги «Використання відходів виробництва полімерів у дорожньому будівництві» (1967 рік).

Після війни Василь Павлович працював терсею, Закінчив Полтавський педінститут, а коли зрозумів, що це не його, йшов у Львівський політехнічний на спеціальність «Автоматизація». Одружився, народилися донька. Бував дороти по всьому Радянському Союзу, захистив дисертацію. Запатентував 15 винаходів і 30 наукових праць. Став автором книги «Використання відходів виробництва полімерів у дорожньому будівництві» (1967 рік).

Щість концтаборів не зламали колишнього в'язня Володимира Володька

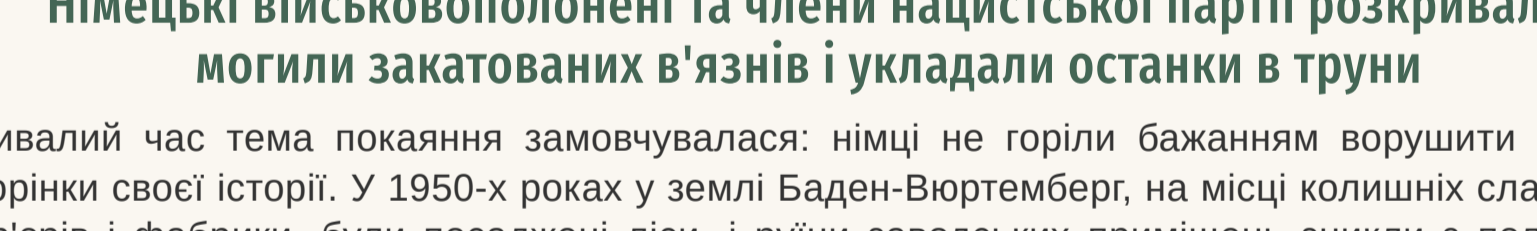
З 1968 до 1999 року працював у «ДерждорНД» завідувачем лабораторій, заввідділом будівництва доріг з промислових відходів, провідним науковим співробітником.

«ДерждорНД», головна науково-дослідна установа України з питань будівництва, ремонту та утримання автомобільних і транспортних споруд, на своєму сайті називає Василя Володька видатним ученим, «летюдиною української дорожньої науки часів СРСР». У жовтні 2023 року йому виповнилося 99 років.

Німецькі військовополонени та члени нацистської партії розкривали могили закатованих в'язнів і укладали останки в труни

Тривалий час тема покавання замовчується: німці не горіли бажанням виринути ганебні сторінки своєї історії. У 1950-х роках у землі Баден-Вюртемберг, на місці колишніх сланцевих кар'єр і фабрик, були покладені ліси. І руйні заводських приміщень зникли поза зору. Здавалося, зникне й пам'ять. Але на хвилі руху прихильників миру в 1980-х роках почали з'являтися регіональні ініціативи зі створення пам'ятників на місцях масових страт і жорстокого терору ув'язнених під час Другої світової війни. Це стало початком критичного осмислення нацистського минулого Німеччини.

5 травня 1985 року така ініціатива з'явилася і в Ротвайлі, за підтримки фракції муніципальної ради Ротвайль, разом із мерією. У результаті було організовано меморіальний комплекс у пам'ять про колишніх в'язнів концтаборів Шорцінген, Даутмерген і Шомберг. У квітні 1989 року мерія відірвала. А 2005 року на пам'ятні заходи, куди було запрошено колишніх в'язнів з Польщі, колишніх членів «Баталюх в'язнів повелів» «Марш смерті» України, Угорщини, Німеччини, приїхав і Василь Павлович Володько. Астер, Люксембургу, України, Угорщини, Німеччини, приїхав і Василь Павлович Володько, астер уже відомий учений-винахідник, якому пощастило вижити після шести німецьких таборів.

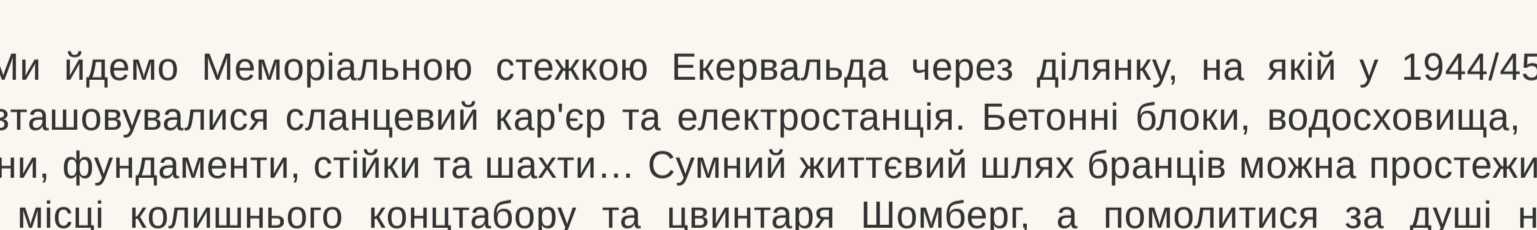
Коліщому в'язню зараз 98 років

Читайте також: «У козо починалися галюцинації, ті незабаром помирали»: в Києві відкрилася виставка про те, як окупанти майже місяць тримали у підвалі ціле село

Німецькі військовополонени та члени нацистської партії розкривали могили закатованих в'язнів і укладали останки в труни

Тривалий час тема покавання замовчується: німці не горіли бажанням виринути ганебні сторінки своєї історії. У 1950-х роках у землі Баден-Вюртемберг, на місці колишніх сланцевих кар'єр і фабрик, були покладені ліси. І руйні заводських приміщень зникли поза зору. Здавалося, зникне й пам'ять. Але на хвилі руху прихильників миру в 1980-х роках почали з'являтися регіональні ініціативи зі створення пам'ятників на місцях масових страт і жорстокого терору ув'язнених під час Другої світової війни. Це стало початком критичного осмислення нацистського минулого Німеччини.

5 травня 1985 року така ініціатива з'явилася і в Ротвайлі, за підтримки фракції муніципальної ради Ротвайль, разом із мерією. У результаті було організовано меморіальний комплекс у пам'ять про колишніх в'язнів концтаборів Шорцінген, Даутмерген і Шомберг. У квітні 1989 року мерія відірвала. А 2005 року на пам'ятні заходи, куди було запрошено колишніх в'язнів з Польщі, колишніх членів «Баталюх в'язнів повелів» «Марш смерті» України, Угорщини, Німеччини, приїхав і Василь Павлович Володько. Астер, Люксембургу, України, Угорщини, Німеччини, приїхав і Василь Павлович Володько, астер уже відомий учений-винахідник, якому пощастило вижити після шести німецьких таборів.

На дні кар'єру, де виробували сланець, - скульптура знесиленого в'язня авторства Зігфріда Гауса. Тут щорічно на дні пам'яті збираються в'язні та їхні рідні

...Ми йдемо Меморіальною стежкою Еккервальда через ділянку, на якій у 1944/45 роках розташовувалися сланцевий кар'єр та цюточ жительні навіколишніх населених пунктів сказати принести ліній танкину, щоб після евакуації загорнути останки й поховати в простих трунах в окремих могилах. До цієї евакуації привезли німецьких військовополонених і членів націонал-соціалістичної партії, поселивши їх у колишньому концентраційному таборі. Вони повинні були під наглядом доставити тіла з ям, укласти в труни та переносити до нових місць поховань.

На евакуацію настійно рекомендували прийти бургомістрам, чиновникам, пасторам, учителям і місцевому шляхетству з Шорцінгена, щоб «у громадній тиші, запрошені йшли вчервочко» повз розриті поховання жерти в таборі операції «Пустеля». Немоя прочитавши мої думки, Хельга Хаміш, одна з членів ради директорів меморіального комплексу «Еккервальда», поділилася на фото, каже:

— Я жон, щоб у вашій країні після війни було б точно так само. Щоб на місці злочину були присутні безрозсудні злочинці, щоб вони дивилися в очі своїм убитим жертвам, а байдужі бачили ціну своїй байдужості...

1 липня 1945 року капітан Андре Бессі, французький військовий інженер Шомберг, опублікував доповідь під назвою: «Теміонад французької іа постівне - CRIME SS — насотів пар сеих чи одн ву»: «Свідчення для нащадків — злочини СС — розказані тими, хто це бачив».

У нас у цей час усі країна.

Авторка дякує керівництву та членам ради директорів Меморіального інституту Еккервальда Brigitte Marquart-Schad, Willi Koch, Luise Danner і Helga Hanisch за допомогу в підготовці матеріалу. У статті були використані матеріали сайту eckerwald.de.

Раніше «ФАКТИ» розповідали про те, що вантажисти перевозять окуповані території на концтабір, для цього вони мають намір створити в чотирьох областях України десятки в'язниць.

На фото у заголовку: Двоє членів німецького буржуазного лагеря, учителів, членивників і директори заводу до труни з останками замордованих в'язнів концтабору

Читайте нас у Facebook

До змісту розділу

Друкована версія

Лист редакторів

Поскаржитися

Поділитися

Поділитися

Твітнути

ЗАРАЗ ЧИТАЮТЬ

- Нащобк вій неі повнова для радних: як куди можуть не прийти
- Донька Георгія Гоголя вийшла замж за козака: узялася першою жінкою на півночі України
- Безкоштовний проїзд: сексуальні чорчакі на півночі України
- Чи треба знати півку з собою перед відвідом виробничою

Новини партнерів

Назва сайту

Світ

Культура

Кіноа рецензії

Історія свідомості

Невизначені дні

Україна

Політика

Горці

Гороскоп

Підлі

Світ

Прима лєна

Спор

Будіво

Культура

Шоу-бізнес

Суспільство

Стиль життя

Кіноа рецензії

Люди на зарі

Життєві історії

25 років посплі

Наука та технології

Крос слова

Фотоблог

Пілода

Правила користування сайтом

Усі права на матеріали сайту захищені законом України

Матеріали розміщені на порталі розповсюдження «Рівнобава» в такею законній співпраці з інформаційно-медіаційним центром

ПОПУЛЯРНЕ

- 1 Бачило лише Грушевському стільки грошей, що той побудував шестинадцятиповерховий універсальний вийшла книга про українську інтелекцію початку XX століття
- 2 Вбачив має з собою два зображення Петлюри, але спитав: «Він Петлюра?» — і після ствердвої відповіді почав стріляти: 100 років тому загинув лідер УНР
- 3 «Тактика просоювання малими групами вже не дає воору так результату, на який він сподівався»: командир полку безплатних систем «Лева»
- 4 «Артист в Україні — ніхто»: популярний співак та телеведучий ХАС про зміни під час великої війни
- 5 «Ми замовляли на пошту»: зрчка «Літа — космос» Володимир Кравчук про роки на фронті

30 травня 2024

25 травня 2024

22 травня 2024

24 травня 2024

28 травня 2024

25 травня 2024

25 травня 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024

22 лютого 2024